

ВЗАЄМОДІЯ ЛЮДИНИ З СИСТЕМАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ВПЛИВОМ СТРЕСУ: ДОВІРА, ПОМИЛКИ ТА КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ РІШЕНЬ

Резюме

Стаття висвітлює дослідження психологічних механізмів взаємодії людини з системами штучного інтелекту (ШІ) у стресових умовах. **Метою статті** було: проаналізувати психологічні механізми прийняття рішень людиною під впливом стресу; визначити типи помилок довіри та алгоритмічної залежності; запропонувати модель когнітивних процесів, що визначають якість рішень у людино-машинних системах. Особлива увага приділялася феноменам довіри до алгоритмічних рішень, когнітивним упередженням, які активуються під час стресу, а також типам помилок, що виникають у людино-машинних системах. Проаналізовано сучасні погляди на взаємодію людини з ШІ провідних українських вчених в психологічній науці. Представлено концептуальну модель взаємодії «стрес – когнітивне навантаження – алгоритмічний вплив», яка пояснює, як змінюється прийняття рішень у присутності інтелектуальних рекомендацій.

Емпіричне дослідження за авторською анкетною висвітлює особливості взаємодії з ШІ у вищій школі, зокрема, використання його студентами та педагогами; підтверджено тезу про те, що у стресових ситуаціях важко концентруватися та приймати раціональні рішення. Також важливим є висновок викладачів про те, що використання ШІ студентами під тиском часу призводить до збільшення їх помилок.

У висновках узагальнені фактори підвищення алгоритмічної залежності, зниження ситуаційної обізнаності та формування помилок довіри. Обґрунтовано практичні підходи до проектування інтерфейсів і процедур, які мінімізують ризики неправильних рішень людини під час використання ШІ в умовах обмеженого часу.

Ключові слова: довіра до ШІ, когнітивні механізми, помилки, рішення, прийняття рішень, стрес, штучний інтелект.

Вступ. Стрімкий розвиток систем штучного інтелекту (ШІ) радикально змінює поведінкові, когнітивні та емоційні процеси людини в умовах прийняття рішень. Нині ШІ використовується в різних сферах діяльності, включно з медициною, військовими операціями, освітою, транспортом, безпекою, бізнесом тощо. Проте взаємодія з інтелектуальними системами у стані стресу підсилює як сильні, так і вразливі сторони людського мислення, впливаючи на довіру до технологій, на схильність до помилок і на когнітивні стратегії, які людина обирає (Тиньков, Долгополова & Фаворова, 2023). У стресових ситуаціях люди частіше покладаються на інтуїтивні моделі мислення, що може як сприяти швидкості дій, так і погіршувати якість рішень.

Водночас розвиток ШІ формує нову екосистему взаємодії, де технології не лише виконують інструментальну функцію, але й стають учасником процесу прийняття рішень – партнером, консультантом або навіть модератором поведінки (Мельник, Малиношевська & Андросович, 2024, Панок, 2025). Це створює нові психологічні виклики, серед яких ключовими є довіра до алгоритмів, управління невизначеністю, уникнення когнітивних викривлень і забезпечення стійкості у складних умовах. Під впливом стресу ці виклики загострюються.

Коли ШІ інтегрується в освітній процес, стрес через нові інструменти впливає на якість прийняття рішень як викладачами, так і студентами. Недостатня довіра або навпаки надмірна залежність від ШІ може спричинити помилки у навчальних стратегіях (Севостянов, Клімушев & Клімушева, 2024, Помиткіна, 2025).

Таким чином, актуальним постає аналіз механізмів, через які стрес впливає на поведінку людини під час роботи зі штучним інтелектом, та ідентифікація ризиків, які виникають унаслідок взаємодії людина–алгоритм у критичних ситуаціях. Проблематика довіри до алгоритмів вже стала однією з ключових у когнітивній ергономіці, психології ризику та поведінковій економіці. Проте питання про те, як саме стрес модифікує цю довіру і яким чином це впливає на якість рішень, залишається недостатньо дослідженим і потребує комплексного аналізу.

Метою статті є: проаналізувати психологічні механізми прийняття рішень людиною під впливом стресу; визначити типи помилок довіри та алгоритмічної залежності; запропонувати модель когнітивних процесів, що визначають якість рішень у людино-машинних системах.

Результати. Розглянемо особливості взаємодії людини з ШІ у стресових умовах. Взаємодія людини з технологіями має історію, що починається з розвитку авіації, транспорту, військових систем та складних інтерфейсів. Поява ШІ змінила статус технологій: тепер вони не лише виконують функції, а й пропонують рішення. Це ускладнює взаємодію, оскільки людина має оцінювати не лише сенсорну інформацію, а й розумові висновки машини. У таких системах людина виконує функції: контролю, моніторингу, ухвалення ключового рішення, критичного оцінювання алгоритмічної поради (Дерев'яно, Примак & Ющенко, 2020).

Однак поведінка людини у взаємодії з системами штучного інтелекту суттєво змінюється під впливом стресу. Одним із ключових ефектів є зміна рівня довіри: під сильним стресом людина може або надмірно покладатися на рекомендації ШІ, або повністю відкидати їх (Zhou, Zhao & Zhang, 2022). Надмірна довіра часто виникає через бажання зменшити відповідальність або скоротити час прийняття рішень. Натомість недовіра може мати коріння у страху перед технологіями або нерозумінні принципів роботи алгоритмів.

Другим важливим аспектом є здатність до контролю ситуації. У стресі людина може сприймати системи ШІ як «чорну скриньку», що зменшує суб'єктивне відчуття впливу на результат. Це загострює тривожність і збільшує кількість помилок під час інтерпретації алгоритмічних підказок.

Отже, у стресових умовах навчання студенти часто або надмірно довіряють відповідям ШІ, або навпаки – ігнорують корисні підказки. Викладачам у таких умовах складніше розрізнити, де саме студент помилився самостійно, а де помилився алгоритм, що створює ризики некоректного оцінювання. У стресових умовах студенти можуть або переоцінювати можливості ШІ, або повністю ігнорувати ШІ-рекомендації, що впливає на ефективність навчання. Викладачі також стикаються з ризиком спотворення оцінювання через недовіру або автоматичне прийняття ШІ-висновків.

Аналізуючи психологічні механізми довіри до ШІ, приходимо до наступного. Довіра до систем штучного інтелекту формується під впливом кількох факторів: досвіду користувача, прозорості алгоритмів, стабільності результатів та рівня технічної грамотності. У стресових умовах роль цих факторів посилюється, а сама довіра стає менш стабільною та більш емоційною, ніж раціональною. Ключовими механізмами можуть бути:

- ефект авторитету – сприйняття ШІ як більш компетентного, ніж людина;
- ефект впізнаваності – людина довіряє алгоритмам, які видають знайомі патерни;
- ефект передбачуваності – стабільність роботи ШІ підвищує довіру, але один збій може її різко знизити.

Також під час стресу домінує емоційний компонент довіри: користувач шукає стабільності та швидкості, а не логічної верифікації відповідей.

Виходячи з проблеми для викладачів і студентів, можемо підкреслити, що студенти можуть переоцінювати компетентність ШІ, використовуючи його як абсолютне джерело істини. Викладачі, своєю чергою, можуть втрачати контроль над якістю освітнього контенту, якщо довіряють ШІ для створення матеріалів без додаткової перевірки. У навчальному процесі формується залежність від ШІ як «швидкої відповіді», що знижує критичне мислення. Викладачі можуть помилково очікувати стабільної точності від ШІ, що впливає на методики навчання (Снісаренко, 2025).

Розглянемо типові помилки при взаємодії людини з ШІ під впливом стресу. Стрес може провокувати низку систематичних помилок, які проявляються під час роботи зі штучним інтелектом. Найпоширенішими вважаються:

- автоматичне прийняття рішень алгоритму, без аналізу коректності його роботи;
- ігнорування сигналів про помилки, особливо якщо вони складні або неочевидні;
- перекладання відповідальності на ШІ, що знижує уважність користувача;
- евристика доступності: людина приймає найперше рішення, яке пропонує ШІ, навіть якщо воно не оптимальне.

Також під впливом стресу може знижуватися здатність до подвійної перевірки інформації та критичного аналізу текстів або числових результатів.

Аналізуючи проблему в освіті, розуміємо, що студенти, працюючи під тиском часу, часто копіюють відповіді ШІ без аналізу, що формує поверхневі знання. Викладачі також можуть помилятися, некоректно оцінюючи роботи, якщо не враховують можливі похибки алгоритмів. Під впливом стресу студенти частіше роблять когнітивні помилки, сліпо наслідуючи ШІ-підказки. Натомість, викладачі можуть неправильно інтерпретувати роботу ШІ, що впливає на об'єктивність оцінювання.

ПСИХОЛОГІЯ

Стосовно аналізу когнітивних механізмів прийняття рішень у взаємодії з ШІ, вчені й дослідники вказують, що прийняття рішень у взаємодії з ШІ є результатом взаємодії між людськими когнітивними процесами та алгоритмічними обчисленнями. У нормальних умовах людина комбінує логічний аналіз, інтуїцію та машинні підказки. Проте у стресових ситуаціях відбувається зсув у бік інтуїтивних рішень, що підсилює залежність від алгоритмів. До ключових когнітивних механізмів відносять:

- редукцію складності: людина уникає складних міркувань, якщо ШІ пропонує «готове рішення»;
- ефект підтвердження: користувач шукає відповіді, які підтверджують його очікування, і легше приймає ті результати ШІ, які збігаються з ними;
- зміщення відповідальності: машинна підтримка рішень зменшує відчуття особистої відповідальності.

Концептуальна модель взаємозв'язку стресу і ШІ під час прийняття рішень продемонстрована на рис.1.

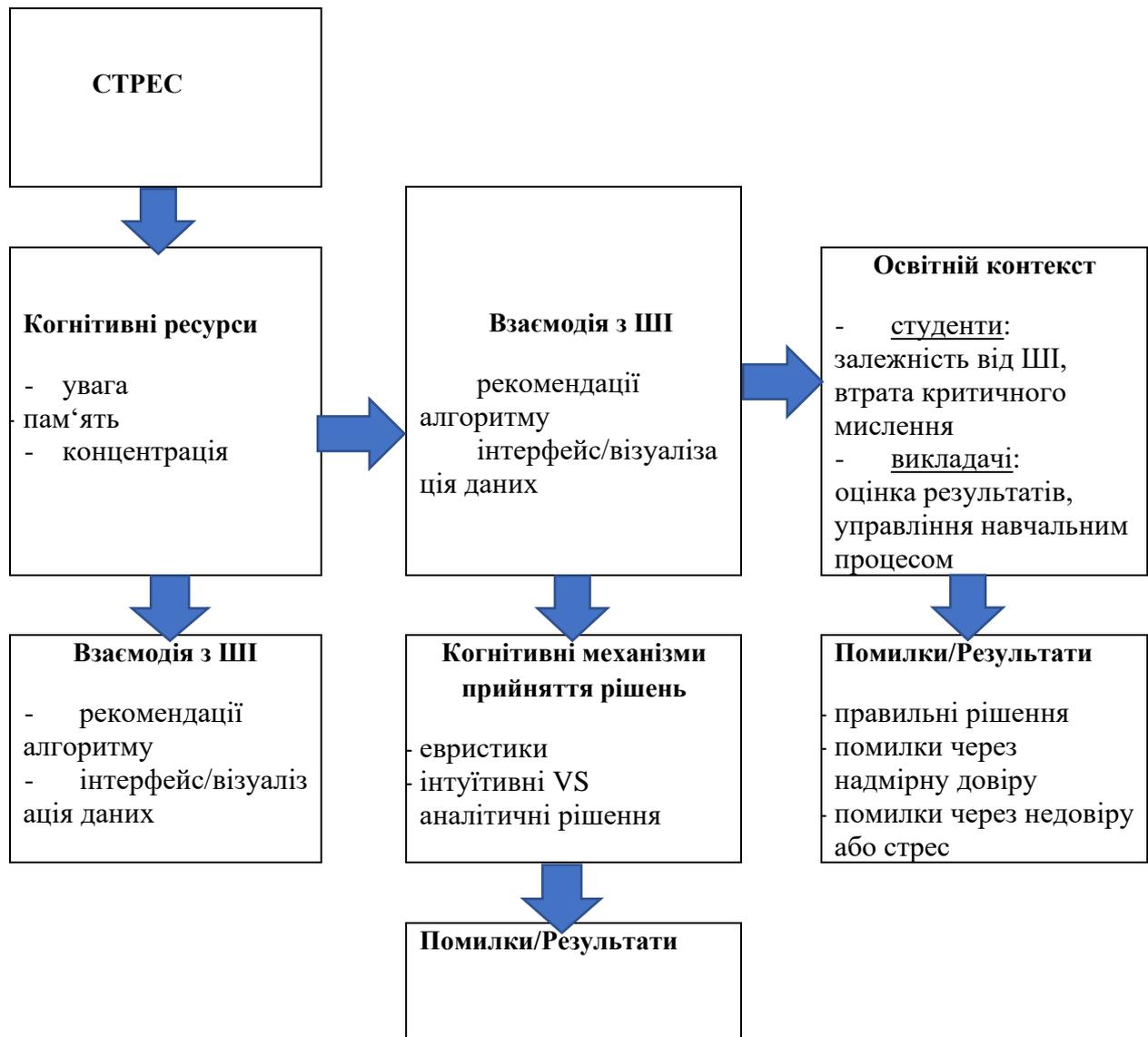

Рисунок 1. Концептуальна модель взаємозв'язку стресу і ШІ під час прийняття рішень

У навчанні ці механізми впливають на формування мислення: студенти можуть втрачати навички самостійного аналізу, тоді як викладачі – переоцінювати якість рішень, створених із використанням ШІ. У освітньому середовищі зміна когнітивних стратегій через присутність ШІ може впливати на самостійність студентів. Викладачі стикаються з необхідністю перебудовувати навчальні підходи.

Методи та методики дослідження. Для перевірки теоретичних викладень і положень було проведено емпіричне дослідження. Для студентів та викладачів була розроблена анкета «Взаємодія людини з системами штучного інтелекту під впливом стресу: довіра, помилки та рішення». Мета опитування – дослідити, як люди взаємодіють із системами штучного інтелекту в умовах підвищеного психологічного навантаження або стресу, та як це впливає на довіру, помилки і прийняття рішень. Опитування було анонімним. Реалізація опитування відбувалася за допомогою створеної Google-Форми в онлайн. До опитування долучилися 82 особи: 22 педагоги та 60 студентів. Анкета містила п'ять блоків, кожний з яких пропонував 5 запитань. Оцінка тверджень здійснювалася за шкалою від 1 до 5, де: 1 – категорично не згоден(на), 2 – радше не згоден(на), 3 – важко сказати, 4 – радше згоден(на), 5 – повністю згоден(на).

Блок «Стрес та емоційний стан» включав питання на кшталт: «у стресових ситуаціях мені важко концентруватися», «психологічний стрес заважає мені приймати раціональні рішення»; блок «Довіра до систем штучного інтелекту» містив питання для перевірки того, наскільки люди довіряють ШІ; за допомогою блоку «Когнітивні механізми прийняття рішень» перевірялася інформація, як людина покладається на алгоритми ШІ, коли має обмежений час; блок «Взаємодія з ШІ у стресових умовах» дозволяв з'ясувати, чи допомагає ШІ зменшити помилки під час високого навантаження; блок «Помилки та результати» визначав, чи здається використання ШІ простішим шляхом, коли людина відчуває стрес та чи здатна вона помічати помилки. Розподіл вираженості балів у відповідях респондентів поданий на рис. 2.

Рисунок 2. Діаграма розподілу вираженості балів у відповідях респондентів

Як видно з діаграми, найвищу кількість балів (середнє значення - 22 із максимального - 25) респонденти вказали у блоці «Взаємодія з ШІ у стресових умовах», що підтвердило нашу тезу про те, що у стресових ситуаціях важко концентруватися та приймати раціональні рішення. Розподіл балів за блоками: стрес та емоційний стан – 19 балів, довіра до ШІ – 18 балів, когнітивні механізми прийняття рішень – 17 балів, помилки та результати – 18 балів. Отримані бали засвідчили достатньо високий рівень прояву стресового ставлення за усіма блоками.

Також був блок із відкритими запитаннями. На запитання: «опишіть ситуацію, коли стрес вплинув на вашу взаємодію з ШІ», більшість респондентів відповіли, що перебуваючи у стресі, поспіх заважає помічати помилки ШІ. На запитання: «чи були випадки, коли ШІ справді допоміг уникнути помилок», респонденти дають позитивні відповіді й описують різні ситуації.

Звертаємо увагу, що викладачі констатують наступне: «мені видно, коли студент ухвалив рішення не самостійно, а за допомогою ШІ», «коли студенти використовують ШІ під тиском часу, їх помилки зростають».

Отже, дослідження засвідчило, що використання ШІ у стресових умовах призводить до неточності інформації, до неадекватного прийняття рішень, до підвищення недовіри до ШІ та до збільшення помилок, а також виникнення ризиків залежності від ШІ.

ПСИХОЛОГІЯ

Тому подальше дослідження необхідно спрямувати на розробку моделей пом'якшення стресу та підвищення якості рішень при роботі з ШІ. Для ефективної взаємодії з ШІ у стресових умовах важливо застосовувати моделі управління стресом і когнітивними навантаженнями. Серед найбільш результативних підходів – тренування стресостійкості, розвиток цифрової грамотності, навчання роботі з алгоритмічними обмеженнями та формування навичок критичного мислення під тиском ситуації.

Корисними також можуть бути методи самомоніторингу, алгоритми пояснюваності ШІ та інтерфейси, адаптовані під когнітивний стан користувача. Важливу роль відіграє структурована підготовка до роботи з ШІ у складних ситуаціях – через симуляції, ситуаційні задачі та роботу з типами помилок.

Оскільки у навчальному середовищі відсутність спеціальних програм цифрової стійкості призводить до перевантаження та неправильного використання ШІ, викладачі потребують методик інтеграції ШІ таким чином, щоб він підсилював, а не замінював когнітивний розвиток студентів. Відсутність чітких стратегій роботи з ШІ під впливом стресу може знижувати ефективність навчального процесу. Як студенти, так і викладачі потребують методик управління стресом у цифровому середовищі.

Дискусія. Теоретичні основи людського мислення під стресом досліджувалися вченими впродовж довгого часу й узагальнювалися практиками у наукових працях (Pomytkina, Gudmanian, Kovtun & Yahodzinskyi, 2020, Помиткіна & Помиткін, 2025). Як відомо, стрес є потужним модифікатором когнітивних функцій, зокрема уваги, пам'яті, аналізу інформації та прийняття рішень (Кокун, 2016). У стані гострого стресу активується симпатична нервова система, що спричиняє пришвидшення реакцій, але зменшує гнучкість мислення та здатність до критичної оцінки даних. У таких умовах людина схильна переходити від аналітичного мислення до інтуїтивного мислення, яке швидше, але більш помилкове. Це призводить до використання евристик: спрощених правил, які скорочують час думання, але можуть провокувати хибні висновки.

Когнітивне перевантаження під стресом ще більше ускладнюється у взаємодії з цифровими системами. Коли людина отримує надто багато даних або інформація подається у складному форматі, знижується здатність оцінювати ризики та помічати важливі індикатори помилок. Тому стресові стани визначають тональність усіх подальших процесів взаємодії з технологіями.

Аналізуючи сучасну вищу освіту (Снісаренко, 2025), відстежуємо, що навчальне середовище часто передбачає високий рівень когнітивного навантаження, дедлайни та необхідність швидко приймати рішення, що викликає стрес. У таких умовах студенти можуть втрачати критичність у використанні ШІ, а викладачі – помічати менше помилок у роботах, створених за допомогою ШІ. Отже, стрес під час використання цифрових систем у навчанні змінює когнітивне навантаження й може погіршувати здатність до концентрації (Pomytkina, Melnyk, Kovtun & Kokariva, 2024). Це створює ризик неправильних рішень як під час навчання, так і під час викладання.

Висновки. Взаємодія зі штучним інтелектом у стресових умовах є складним процесом, у якому поєднуються людські емоції, когнітивні стратегії та алгоритмічні моделі. Стрес суттєво змінює характер цієї взаємодії, підсилюючи ризики помилок і формуючи нестабільні моделі довіри. Розуміння психологічних механізмів роботи людини з ШІ дозволяє формувати ефективніші стратегії навчання, управління ризиками та розробки інтерфейсів. Особливої уваги потребує освітнє середовище, де технології активно впливають на формування мислення.

Вважаємо, що освіта є одним із найвразливіших полів взаємодії людини з ШІ, оскільки стрес, когнітивне навантаження й цифрові інструменти переплітаються щодня. Це вимагає розвитку критичного мислення, цифрової грамотності та нових навчальних стратегій, здатних мінімізувати ризики помилок і надмірної залежності від ШІ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Дерев'янка, С. П., Примак, Ю. В., & Ющенко, І. М. (2020). Штучний інтелект та емоційний штучний інтелект як феномени сучасної когнітивної психології. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». №11. С. 115–119.

<https://doi.org/10.25264/2415-7384-2020-11-115-119>

Кокун, О. М. (2016). Особливості прояву стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій [Електронний ресурс] / О. Кокун, Дубчак Г. // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal. № 03 (11).

http://sp-sciences.io.ua/s2573969/kokun_oleg_dubchak_halyna_2016

Мельник, М., Малиношевська, А., & Андросович, К. (2024). Генеративний штучний інтелект у психології: наслідки та рекомендації для науки і практики. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 103, №5. С. 188-206.

<https://doi.org/10.33407/itlt.v103i5.5748>

Панок, В. Г. (2025). Штучний інтелект як предмет психологічних досліджень. Вісник НАПН України, 7(2). С. 1-19.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7225>

Помиткіна, Л. В. (2025). Психологічні особливості взаємодії людини зі штучним інтелектом. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: зб. наук. пр. / за заг. ред. Л. С. Яковицької, Л. В. Помиткіної. ДНП «Державний університет «Київський авіаційний інститут». К.: КАІ. С. 301-306.

Помиткіна, Л. В., & Помиткін, Е. О. (2025). Вплив штучного інтелекту на психологічне здоров'я особистості в умовах тривалої невизначеності. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: збірник наукових праць / за заг. ред. Л. С. Яковицької, Л. В. Помиткіної. ДНП «Державний університет «Київський авіаційний інститут». К.: КАІ. С. 313-318.

Севостянов, П. О., Клімушев, В. В., & Клімушева, Г. С. (2024). Вплив штучного інтелекту на сучасні психологічні дослідження: перспективи та можливості цифрової психології. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина» № 4(38). С. 1025-1036.

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4\(38\)-1025-1037](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-1025-1037)

Снісаренко, В. Д. (2025). Психологічні особливості використання штучного інтелекту в освіті. Наукові записки. Серія: Психологія. № 2. С. 139-144. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2025-2-19>

Тиньков, О. М., Долгополова, О. В., & Фаворова, К.М. (2023). Використання штучного інтелекту: психологічний аспект. Габітус. Психологія особистості. Випуск 54. С.179-183.

<https://doi.org/10.32782/2663-5208>

Pomytkina, L., Melnyk, N., Kovtun, O., & Kokarjeva, A. (2024). Features of Life Planning Among Student Youth During Wartime and the Post-Pandemic Period. Insight: the psychological dimensions of society, 12. P. 166–190. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-19>

Pomytkina, L., Gudmanian, A., Kovtun, O., & Yahodzinskyi, S. (2020). Personal choice: strategic life decision-making and conscience, E3S Web of Conferences, Vol.164, 10021 <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016410021>

Zhou, S., Zhao, J., & Zhang, L. (2022). Application of artificial intelligence on psychological interventions and diagnosis: An overview. *Frontiers in Psychiatry*. Vol. 13.

<https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.811665>

REFERENCES

Derevianko, S. P., Prymak, Yu. V., & Yushchenko, I. M. (2020). Shtuchnyi intelekt ta emotsiyni shtuchnyi intelekt yak fenomeny suchasnoi kohnityvnoi psykholohii [Artificial intelligence and emotional artificial intelligence as phenomena of modern cognitive psychology]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Psykhologhiia», 11, 115–119. <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2020-11-115-119>

Kokun, O. M., & Dubchak, H. (2016). Osoblyvosti proiavu stresostiikosti maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [Features of stress resistance manifestation in future specialists of socioeconomic professions]. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*, 03(11). http://sp-sciences.io.ua/s2573969/kokun_oleg_dubchak_halyna_2016

Melnyk, M., Malynoshevska, A., & Androsovych, K. (2024). Heneratyvnyi shtuchnyi intelekt u psykholohii: naslidky ta rekomendatsii dlia nauky i praktyky [Generative artificial intelligence in psychology: consequences and recommendations for science and practice]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 103(5), 188-206. <https://doi.org/10.33407/itlt.v103i5.5748>

Panok, V. H. (2025). Shtuchnyi intelekt yak predmet psykholohichnykh doslidzhen [Artificial intelligence as a subject of psychological research]. *Visnyk NAPN Ukrainy*, 7(2), 1-19. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7225>

Pomytkina, L. V. (2025). Psykhologichni osoblyvosti vzaiemodii liudyny zi shtuchnym intelektom [Psychological features of human interaction with artificial intelligence]. In L. S. Yakovytska & L. V. Pomytkina (Eds.), *Indyvidualnist u psykholohichnykh vymirakh spilnot ta profesii* (pp. 301-306). KAI.

Pomytkina, L. V., & Pomytkin, E. O. (2025). Vplyv shtuchnoho intelektu na psykholohichne zdorov'ia osobystosti v umovakh tryvaloi nevyznachenosti [Influence of artificial intelligence on the

psychological health of the individual in conditions of prolonged uncertainty]. In L. S. Yakovytska & L. V. Pomytkina (Eds.), *Indyvidualnist u psykholohichnykh vymirakh spilnot ta profesii* (pp. 313-318). KAI.

Sevostianov, P. O., Klimushev, V. V., & Klimusheva, H. S. (2024). Vplyv shtuchnoho intelektu na suchasni psykholohichni doslidzhennia: perspektyvy ta mozhlyvosti tsyfrovoi psykholohii [The influence of artificial intelligence on modern psychological research: perspectives and opportunities of digital psychology]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykholohiia», Seriiia «Medytsyna»*, 4(38), 1025-1036. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4\(38\)-1025-1037](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-1025-1037)

Snisarenko, V. D. (2025). Psykhologichni osoblyvosti vykorystannia shtuchnoho intelektu v osviti [Psychological features of the use of artificial intelligence in education]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Psykholohiia*, 2, 139-144. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2025-2-19>

Tynkov, O. M., Dolhopolova, O. V., & Favorova, K. M. (2023). Vykorystannia shtuchnoho intelektu: psykholohichni aspekt [Use of artificial intelligence: psychological aspect]. *Habitus*, 54, 179-183. <https://doi.org/10.32782/2663-5208>

Pomytkina, L., Melnyk, N., Kovtun, O., & Kokarieva, A. (2024). Features of Life Planning Among Student Youth During Wartime and the Post-Pandemic Period. Insight: the psychological dimensions of society, 12. 166–190. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-19>

Pomytkina, L., Gudmanian, A., Kovtun, O., & Yahodzinskyi, S. (2020). Personal choice: strategic life decision-making and conscience, E3S Web of Conferences, Vol.164, 10021 <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016410021>

Zhou, S., Zhao, J., & Zhang, L. (2022). Application of artificial intelligence on psychological interventions and diagnosis: An overview. *Frontiers in Psychiatry*. Vol. 13. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.811665>

L. Pomytkina, E. Pomytkin, A. Kokarieva

HUMAN INTERACTION WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS UNDER STRESS: TRUST, ERRORS, AND COGNITIVE DECISION-MAKING MECHANISMS

Abstract

*The article highlights the study of psychological mechanisms of human interaction with artificial intelligence (AI) systems under stressful conditions. **The aim** of the article was to: analyze the psychological mechanisms of human decision-making under stress; identify types of trust errors and algorithmic dependence; and propose a model of cognitive processes that determine the quality of decisions in human-machine systems. Special attention was paid to the phenomena of trust in algorithmic solutions, cognitive biases that are activated during stress, as well as the types of errors that occur in human-machine systems. Modern views on human-AI interaction of leading Ukrainian scientists in psychological science were analyzed. A conceptual model of the interaction “stress – cognitive load – algorithmic influence” is presented, which explains how decision-making changes in the presence of intelligent recommendations.*

*An **empirical study** based on the author's questionnaire highlighted the features of interaction with AI in higher education, in particular, its use by students and teachers; it confirmed the thesis that in stressful situations it is difficult to concentrate and make rational decisions. Also important is the conclusion of teachers that the use of AI by students under time pressure leads to an increase in their errors.*

***The conclusions** summarize the factors of increasing algorithmic dependence, decreasing situational awareness, and forming trust errors. Practical approaches to designing interfaces and procedures that minimize the risks of incorrect human decisions when using AI in time-limited conditions are substantiated.*

Keywords: *trust in AI, cognitive mechanisms, errors, decisions, decision-making, stress, artificial intelligence.*